19/05/2020

Οι 13 μάρτυρες της Καντάρας

/ Βίοι Αγίων

Η Εκκλησία της Κύπρου τιμά σήμερα, τη μνήμη των δεκατριών μοναχών της Μονής της Παναγίας της Καντάρας, που μαρτύρησαν το έτος 1231 μ.Χ. κατά την περίοδο της κατοχής της Κύπρου από τους Φράγκους λατινόδοξους.

Κατά την περίοδο της Φραγκοκρατίας στην Κύπρο, η δυναστεία των Λουζινιάν ήθελε να εδραιώσει την Καθολική Εκκλησία. Πίστευαν έτσι πως θα μπορούσαν να επιβάλουν τη γλώσσα και τους θεσμούς στο νησί και με αυτόν τον τρόπο θα το διοικούσαν πιο εύκολα. Ήταν όμως σχεδόν αδύνατο να τα καταφέρουν, αφού στο νησί επικρατούσαν οι Έλληνες ορθόδοξοι, οι οποίοι δεν δέχονταν να αλλάξουν θρήσκευμα. Κι όσο οι κάτοικοι του νησιού αντιστέκονταν τόσο πιο πιεστικά και σκληρά ήταν τα μέτρα εναντίον του από τον λατινικό κλήρο. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα βασανισμού ήταν το μαρτύριο των 13 μονάχων της μονής Κανταριωτίσσης στον Πενταδάκτυλο.

Οι 13 Μάρτυρες

Το 1228 έφτασαν στην Κύπρο δύο μοναχοί από ένα μοναστήρι του Καλού Όρους, το οποίο βρίσκεται στην Παμφυλία τους Μικράς Ασίας, ο Ιωάννης και ο Κόννων, οι οποίοι βρήκαν μοναστικό καταφύγιο στον Μαχαιρά. Οι 13 μοναχοί, Ιωάννης, που ήταν και ο ηγούμενος, Κόνων, Ιερεμίας, Μάρκος, Θεόκτιστος, Κύριλλος, Βαρνάβας, Μάξιμος, Ιωσήφ, Θεόγνωστος, Γερμανός, Γεννάδιος και Γεράσιμος διακρίνονταν για την απαράμιλλη αναχωρητική ζωή και τη σταθερή άσκησή τους για απόκτηση των αρετών που κοσμούν τον αυθεντικό άνθρωπο. Ταυτόχρονα, εξοπλισμένοι με τα χαρίσματα του ενάρετου βίου, αντιστάθηκαν σθεναρά στις δόλιες προσπάθειες εκλατινισμού των Ορθοδόξων Κυπρίων από τη Λατινική Εκκλησία. Καταδίκασαν δημόσια τη χρήση άζυμου άρτου στην τέλεση της Θείας Ευχαριστίας, πρακτική που προσπαθούσαν να εισάξουν οι Λατίνοι και στην Κύπρο, όπως έκαναν σε άλλες χριστιανικές κοινότητες, κάτι που εξακολουθεί να συμβαίνει ακόμη και σήμερα, με τη μέθοδο της ουνίας, δηλ. της μεθόδου του Δούρειου Ίππου των βυζαντινόρυθμων Ρωμαιοκαθολικών ανάμεσα σε αμιγώς Ορθόδοξους Χριστιανικούς πληθυσμούς.

Οι δεκατρείς μοναχοί της Καντάρας, για την αντίστασή τους και τη διατήρηση του Ορθόδοξου Δόγματος και Παραδόσεως, συνελήφθησαν και οδηγήθηκαν στη φυλακή, όπου παρέμειναν για τρία χρόνια και όπου πέθανε ο μοναχός Θεόγνωστος, ένας από τους δεκατρείς μοναχούς.

Μετά από φρικτά βασανιστήρια, τους έδεσαν πίσω από άλογα που τους έσερναν κατά μήκος της κοίτης του Πεδιαίου ποταμού και τελικά τους έριξαν στη φωτιά, γιατί παρέμεναν πιστοί στον αναστημένο Ιησού Χριστό και στην Αγία μας Ορθόδοξη Εκκλησία.
Οι Μάρτυρες της οροσειράς του Πενταδακτύλου και συγκεκριμένα της κορυφής της Καντάρας αποτελούν κόσμημα για την εκκλησιαστική μας ιστορία και καύχημα για την Αποστολική Εκκλησία της Κύπρου.

Ο τόπος της ασκήσεώς τους παραμένει βουβός και τουρκοπατημένος, περιμένοντας την ώρα της Αναστάσεως και της ελευθερίας. Σε αυτούς και σ' όλους τους μάρτυρες της Πίστεως, οφείλουμε σε μεγάλο βαθμό τη διατήρηση της Ορθόδοξης μας εκκλησιαστικής Παράδοσης. Στη μνήμη τους χτίστηκε μικρός ναός στην κοίτη του Πεδιαίου ποταμού.

Πρόκειται για ένα ναό κτισμένο σύμφωνα με τη βυζαντινή αρχιτεκτονική επενδυμένο εξωτερικά με πέτρα. Ο εσωτερικός του χώρος είναι ιδιαίτερα λιτός, καθώς αποτελείται από ένα μαρμάρινο τέμπλο με λιγοστές εικόνες.

Το μοναστήρι Καντάρας είναι μοναστήρι στην Κύπρο, αφιερωμένο στην Παναγία Κανταριώτισσα, ή Παναγία της Καντάρας. Βρίσκεται στις νότιες πλαγιές της Βόρειας κυπριακής οροσειράς, στη βόρεια-βορειοανατολική Κύπρο και βρίσκεται σε υψόμετρο 550 μ. κοντά στα χωριά Δαυλός και Αρντάνα και βρίσκεται επίσης κοντά στο Κάστρο της Καντάρας, από το οποίο πήρε και το όνομά του. Το όνομα είναι αραβικής προέλευσης, ενώ σήμερα η εκκλησία χρειάζεται άμεσα επισκευές.

Το μοναστήρι της Παναγίας της Καντάρας αναφέρεται για πρώτη φορά στο μαρτύριο των 13 μοναχών που μαρτύρησαν το 1231. Σύμφωνα με το μαρτύριο που σώθηκε σε δυο χειρόγραφα, ένα του 14ου αιώνα στην Εθνική Βιβλιοθήκη στο Παρίσι κι ένα στη Μαρκιανή Βιβλιοθήκη της Βενετίας του έτους 1426, οι μοναχοί της Καντάρας προτού υποστούν μαρτυρικό θάνατο έμειναν στις φυλακές της Λευκωσίας για τρία χρόνια

Πότε ιδρύθηκε η Μονή της Καντάρας δεν είναι γνωστό. Είναι όμως γεγονός ότι στα τέλη του 11ου και τον 12ο αιώνα ιδρύθηκαν τα περισσότερα από τα γνωστά μοναστήρια της Κύπρου. Ίσως και το μοναστήρι της Παναγίας της Καντάρας να ιδρύθηκε την εποχή αυτή.

Δεν έχουμε καμιά πληροφορία για το μοναστήρι της Καντάρας κατά τους αιώνες που ακολούθησαν το μαρτύριο των 13 μοναχών του. Η επόμενη πληροφορία που έχουμε για το μοναστήρι της Καντάρας είναι εκείνη του Ρώσου μοναχού Βασίλι Μπάρσκυ(1735) που αναφέρει το μοναστήρι της Καντάρας ανάμεσα στα μοναστήρια που δεν μπόρεσε να επισκεφθεί.

Το 1777 ο αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρύσανθος ανακαίνισε την εκκλησία και τα μοναστηριακά κτίρια. Σύμφωνα με τον Κτηματικό Κώδικα της Αρχιεπισκοπής, ο αρχιεπίσκοπος Χρύσανθος "ανακαίνισε τά τῆς Καντάρας ἐκκλησία καί ὀτάδες ἐκ βάθρων. Πραγματικά, η εκκλησία του μοναστηριού, μικρή καμαροσκέπαστη, και τα υπολείμματα των μοναστηριακών κτιρίων μπορούν να χρονολογηθούν με βάση την αρχιτεκτονική τους, στο δεύτερο μισό του 18ου αιώνα. Πόσοι μοναχοί υπήρχαν

τότε στο μοναστήρι δεν είναι γνωστό. Το 1783 εχρυσώθη το εικονοστάσιο της εκκλησίας και έγιναν οι εικόνες από τον ζωγράφο Λαυρέντιο με δαπάνη του οικονόμου του μοναστηριού Μακαρίου. Η εικόνα όμως της Παναγίας Κανταριώτισσας είναι παλαιότερη και όπως φαίνεται από την τεχνοτροπία με την κυρίαρχη σχηματική γραμμή και τα μεγάλα μάτια, μπορεί να χρονολογηθεί στις αρχές του 17ου αιώνα".

Το μοναστήρι φαίνεται ότι διαλύθηκε στις αρχές του 20ού αιώνα και είχε μετόχια στον Δαυλό, στο Γεράνι και στη Γύψου. Κτηματική περιουσία είχε και στο χωριό Άγιος Ηλίας Καρπασίας που ανήκε ίσως στο μετόχι που υπήρχε στο Γεράνι.

Για το μαρτύριο των 13 μοναχών της Καντάρας ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γερμανός Β' διαμαρτυρήθηκε με φρικώδη επιστολή του στον Πάπα Γρηγόριο τον Ένατο. Η παπική απάντηση, σύμφωνα με τον Κύπριο μακαριστό λόγιο αρχιμανδρίτη του Οικουμενικού Θρόνου Βενέδικτο Εγγλεζάκη «απετελείτο εκ της γραφικής ερμηνείας της αποκοπής του δουλικού ωτίου υπό του Πέτρου».

Ο μακαριστός π. Βενέδικτος από τους κορυφαίους μελετητές της Ιστορίας της Εκκλησίας Κύπρου σημειώνε το 1976 : «Από την μια ένας λαός φτωχός και υπόδουλος. Με μια σκιά ονείρου την Βασιλεύουσα. Από την άλλη η νεαρή Δύση άπληστη και επηρμένη...Για τον "ρεαλιστή" δεν θα μπορούσε να υπάρξει πιο μεγάλη ανοησία από αυτή των δεκατριών της Καντάρας να τα βάλουν τελικά με τον Πάπα Γρηγόριο τον Θ΄. Και γιατί; Για τα άζυμα. Και όμως χωρίς αυτό το "πείσμα" και τον "καλογερισμό" και την "άγνοια της διεθνούς πραγματικότητας", δηλαδή χωρίς την πίστη στο Θεό και την αιώνια δικαιοσύνη Του , αυτός ο τόπος (σ.σ. η Κύπρος) μήτε χριστιανικός θα έμενε μήτε ελληνικός».

Στο έγκλημα κατά των μοναχών είχε αναμειχθεί και ο βασιλέας τη Κύπρου Ερρίκος Α΄ ο οποίος είχε αναγκαστεί από τη Λατινική Ιεραρχεία να διατάξει τον βασανισμό και τον θάνατο των μοναχών.

Παρά τους κατατρεγμούς η μονή συνέχισε αργότερα τη ζωή της μέχρι τις αρχές του 20ού αι. Σήμερα διασώζεται μόνο ο ναός της, ο οποίος είναι σε προχωρημένο στάδιο φθοράς, λόγω της λεηλασίας μετά την τουρκική εισβολή του 1974.

Πηγή: https://aviketos.com/